

Hørings svar – forslag til ny straffebestemmelse om involvering av mindreårige i kriminalitet

Vi viser til høringsbrev av den 2. september 2025, og ønsker med dette å inngi vårt hørings svar.

Redd Barna arbeider nasjonalt og internasjonalt for oppfyllelse av barns rettigheter slik de er nedfelt i FNs barnekonvensjon. Redd Barnas Norgesprogram arbeider for styrking av barns rettigheter og overvåker og bekjemper brudd på barnerettighetene i Norge med særlig fokus på barn i sårbare livssituasjoner.

Forslagets forhold til barns rettigheter

Vi kan ikke se at høringsnotatet vurderer den foreslåtte straffebestemmelsen i lys av Norges menneskerettslige forpliktelser, jf. utredningsinstruksen punkt 1-1. Av veilederen til utredningsinstruksen går det frem at dette f. eks. kan gjelde rettssikkerhet og tiltak som særskilt berører barn.¹

Forslaget berører barn på to måter. For det første vil en ny straffebestemmelse bidra til å beskytte barn mot å bli involvert i kriminalitet. Vi viser FNs barnekonvensjon art. 19 og 36 om beskyttelse av barn mot utnyttelse og FNs retningslinjer om forebygging av kriminalitet begått av mindreårige (Riyadh-retningslinjene) punkt 53: *Legislation preventing the victimization, abuse, exploitation and the use for criminal activities of children and young persons should be enacted and enforced.*² Begge disse kan tale for at en ny straffebestemmelse er velbegrunnet ut fra hensynet til barn.

For det andre kan forslaget føre til at barn straffes hardere der de har involvert andre barn i kriminalitet. Barnekonvensjonen artikkel 37 bokstav b slår fast at frihetsberøvelse av barn bare skal skje for kortest mulig tidsrom og som siste utvei. Det hadde vært nyttig om departementet hadde foretatt en vurdering som viser hvordan disse to hensynene er ivaretatt og veiet mot hverandre.

Nytt straffebud kan ikke erstatte forebygging

Fordi involvering i kriminalitet har så store konsekvenser for barna det gjelder, mener Redd Barna det viktigste er å hindre at barn blir sårbare for rekruttering. Den foreslåtte straffebestemmelsen

¹ DFØ «[Veileder til utredningsinstruksen](#)», punkt 1.1.

² FNs generalforsamling «[Retningslinjer om forebygging av kriminalitet begått av mindreårige \(Riyadh-retningslinjene\)](#)».

må ikke komme i stedet for godt forebyggingsarbeid. Rapport fra ekspertgruppen om tiltak for barn som begår gjentatt eller alvorlig kriminalitet identifiserer flere situasjoner der barn er sårbare for rekruttering til kriminalitet. Dette inkluderer muligheten til å få anerkjennelse og innpass av kriminelle miljøer, særlig der barnet har lite eller manglende sosialt nettverk. Videre kan eldre rekruttere yngre ved å «flashe» penger eller dyre jakker, spandere mat eller klær og så kreve «betaling» i form av tjenester.³ Rekruttering skjer også via sosiale medier.⁴

Politiet fremhever i sin trusselvurdering fra 2025 manglende anerkjennelse, selvopplevd ekskludering og diskriminering som faktorer bak rekruttering til kriminelle nettverk.⁵

Publikasjoner fra Oslo politidistrikt og SaLTo⁶ viser at en stor andel av barn som utøver kriminalitet selv er ofre for kriminalitet.

Av en gjennomgang av 55 barn og unge i Oslo politidistrikt som var registrert med 10 eller flere anmeldelser i 2023 går det frem at 39 var registrert som fornærmet i minst én voldssak. Gjennomsnittsalderen for første registrering var 10,5, og to av personene ble registrert før de fylte 1 år. Politiet skriver: *At vold i nære relasjoner, og andre utfordringer knyttet til omsorgssituasjonen er så fremtredende understreker viktigheten av å beskytte disse barna fra tidlig alder. Det fremstår som at det er en klar link mellom barnas utsatthet, og deres egen utagerende atferd, inkludert kriminalitet og vold.*⁷

SaLTo sin rapport «Risiko og livssammenheng for unge kriminelle i Oslo» viser også en sammenheng mellom å være utsatt for vold og selv utøve kriminalitet. Videre viser rapporten at mange av de unge i konflikt med loven har levekårsutfordringer. Ikke minst gjelder dette «belastede» områder, der unge i konflikt med loven kan få kontakt med eldre kriminelle.⁸

Rapportene det er vist til her gir et bilde av hvilke utfordringer barn som lar seg rekruttere til kriminalitet kan ha, og dette muliggjør målrettede tiltak for å bremse rekruttering. Redd Barna mener forebyggingstiltak for å motvirke utenforskap og fattigdom er viktig for å dempe faktorene som kan bidra til rekruttering av barn til kriminelle nettverk. Dette inkluderer økte ressurser til helsestasjons- og skolehelsetjenesten for å støtte familier, og bedre bemanning og kompetanse i barnehager og skoler for å fange opp og hjelpe utsatte barn. Fritidsklubber for barn og ungdom og gode økonomiske støtteordninger for barnefamilier med lavinntekt er også eksempler på forebyggende arbeid.

---

³ Rapport fra ekspertgruppen om tiltak for barn som begår alvorlig eller gjentatt kriminalitet [«Det er våre barn, om å holde hodet kaldt og hjertet varmt»](#), s.42.

⁴ Rapport fra ekspertgruppen om tiltak for barn som begår alvorlig eller gjentatt kriminalitet [«Det er våre barn, om å holde hodet kaldt og hjertet varmt»](#), s. 78 og Politiet [«Rekruttering til kriminelle nettverk»](#), besøkt 16.09.2025.

⁵ Politiets trusselvurdering 2025, s. 40.

⁶ Oslo kommune og Oslo politidistrikts samarbeidsmodell for å koordinere og samordne det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet overfor barn og unge.

⁷ Oslo politidistrikt: [«Barn og unge registrert med 10 eller flere anmeldelser i 2023»](#) s. 15 og 16.

⁸ SaLTo [«Risiko og livssammenheng for unge kriminelle i Oslo – en ustødig grunnmur for mestring»](#), s. 39.

Ny straffebestemmelse om involvering av barn i kriminalitet

Redd Barna støtter under tvil innføringen av en ny straffebestemmelse om involvering av barn i kriminalitet. Vi har ikke tatt stilling til nøyaktig hvordan denne skal utformes. På den ene siden kan en ny straffebestemmelse forhindre at barn blir rekruttert til kriminalitet, og bidra til beskyttelse av barn i tråd med barnekonvensjonen art. 19 og 36. På den andre siden fremstår det som uklart for oss hvilken rekkevidde den foreslåtte bestemmelsen vil ha overfor barn.

Vi oppfordrer til at bestemmelsen må åpne for straffbortfall ved jevnbyrdighet i alder og utvikling, særlig når den gir adgang til å idømme ubetinget fengsel. Som nevnt innledningsvis, slår barnekonvensjonen artikkel 37 bokstav b fast at barn bare skal fengsles som siste utvei og for kortest mulig tid. Vi er bekymret for at en ny bestemmelse uten adgang til straffebortfall vil føre til høyere straffer for barn.

Vi savner også en grundigere redegjørelse fra departementet om hvilke konsekvenser en ny straffebestemmelse vil ha, sammenliknet med gjeldende rett. Det hadde vært nyttig om departementet hadde gitt noen eksempler på hvilke tilfeller bestemmelsen kan ramme, som i dag hverken rammes av medvirkningsbestemmelsen i straffeloven § 15, eller regnes som en skjerpene omstendighet etter straffeloven § 77.

Både av hensyn til legalitetsprinsippet⁹, og for å sikre at bestemmelsen kan anvendes av domstolene, hadde det vært nyttig med noen mer konkrete føringer for hvilke tilfeller som menes å ligge i kjernen av bestemmelsen og som ikke rammes av andre regler i straffeloven. For eksempel nevnes en tilsvarende bestemmelse i dansk straffelov der instruksjon og rådgiving omfattes, uten at departementet klargjør om den foreslåtte norske bestemmelsen er ment å ramme så vidt.

Vi vil også trekke frem at ekspertgruppen om tiltak for barn som begår gjentatt eller alvorlig kriminalitet ikke anbefaler en ny straffebestemmelse. Høringsrunden for ekspertgruppens rapport er nylig avsluttet. Vi hadde ønsket oss en grundigere redegjørelse for hvorfor departementet går bort fra ekspertgruppens anbefaling.

Med vennlig hilsen

Redd Barna

Thale Skybak

seksjonsleder kunnskap og nasjonal politikk

Mathilde Mehren Knutsmoen

spesialrådgiver barns rettigheter

---

⁹ Bl.a. Grunnloven § 96 og EMK artikkel 7.